

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ ім. Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

2017 р.

Програма
фахового вступного випробування
для вступу на 2 курс навчання
зі спеціальності «ПСИХОЛОГІЯ»

Миколаїв_2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю **053 - «Психологія»**.

Майбутній фахівець повинен мати сформовану систему знань щодо засад дисципліни Психологія з урахуванням історичного досвіду і сучасних реалій вітчизняної науки, засвоєння закономірностей психічної діяльності особистості; формування потреби в особистісному розвитку; виявляти психологічні особливості інших людей та будувати позитивні стосунки з оточенням і досягати індивідуальних цілей у процесі навчання.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб вступники продемонстрували *знання*: історії розвитку психологічних знань; головні категорії та поняття психологічної науки; провідні теорії особистості; закономірності перебігу пізнавальних та емоційно-вольових процесів; методи психологічної науки, орієнтуватись у напрямках психологічних досліджень тощо; *вміти*: самостійно працювати з науковою літературою; спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти; об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів; застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності; враховувати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими; формувати в собі активні позитивні риси особистості та поведінки.

Фахове вступне випробування включає два модулі дисципліни «Психологія».

Модуль характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності, а також дозволяють оцінити практичні знання та вміння молодших спеціалістів, що вступають на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності «Психологія» на 2 курс навчання.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Змістовий модуль 1. Основи психології

Тема 1. Предмет, задачі та особливості психології як науки.

Предмет і задачі психології. Зв'язок психології з іншими галузями знань. Особливості психології як науки. Світ психічних явищ. Співвідношення життєвої та наукової психології. Етапи розвитку психології. Методи психології. Зміст і структура психологічного дослідження. Видатні діячі психологічної науки. Основні напрямки зарубіжної психології. Галузі психології.

Тема 2. Методологічні та теоретичні основи психології.

Поняття про методологію в психологію. Методологічні і теоретичні основи психології. Основні функції психіки. Взаємозв'язок різних форм руху матерії. Види і структура відображення. Взаємозв'язок людини з оточуючим середовищем. Історичний розвиток психіки і свідомості.

Тема 3. Природничо-наукові основи психології.

Природничо-наукові основи психології. Основні зв'язки і взаємодія психології і фізіології вищої нервової діяльності. Зв'язок психології з природничо-науковими дисциплінами. Будова нервової системи людини. Основні структури головного мозку. Процеси збудження і гальмування в центральній нервовій системі та їх закономірності. Анатомо-фізіологічний механізм рефлексорної діяльності. Закономірності вищої нервової

діяльності. Особливості та види безумовних рефлексів. Класифікація та особливості умовних рефлексів. Сутність та особливості функціональних систем психіки.

Тема 4. Психічно-пізнавальні процеси. Відчуття та сприймання.

Сутність, властивості та види відчуттів. Поняття про відчуття як психічний пізнавальний процес. Природа відчуттів. Фізіологічна основа відчуттів. Класифікація відчуттів. Властивості та закономірності відчуттів. Сутність та особливості сприйняття. Природа сприймання. Характеристики сприйняття простору, часу та руху. Феноменологія сприймання. Властивості та закономірності сприймання. Умови людського сприймання. Розлади процесу сприймання.

Тема 5. Мислення та інтелектуальні особливості мислення.

Поняття про мислення. Операції та форми мислення. Розв'язання мисленнєвої задачі. Види мислення. Інтелектуальні особливості мислення.

Тема 6. Психічно-пізнавальні процеси. Увага.

Проблема уваги та уважності. Поняття про увагу. Природа уваги. Теорії уваги. Види уваги. Властивості уваги. Уважність як властивість особистості.

Тема 7. Пам'ять в системі психічних процесів та властивостей особистості.

Органічні основи пам'яті. Теорії пам'яті. Процесуальні характеристики пам'яті. Види пам'яті.

Тема 8. Уява і творчість.

Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси. Види і типи уяви. Уява і творчість. Прийоми уяви. Уява і фантазія. Розвиток уяви.

Тема 9. Емоційні та вольові процеси, психічні стани та утворення.

Сутність та класифікація емоцій і почуттів. Особливості настроїв та афектів. Психологічна характеристика волі. Психологічна структура вольового акту. Сутність психічних станів. Психічні утворення. Сутність навичок.

Змістовий модуль 2. Психологія особистості.

Тема 10. Психологія особистості.

Сутнісна характеристика особистості. Обумовленість особливостей розвитку особистості. Рушійні сили розвитку особистості, їх напрямки і тенденції. Класифікація базових понять: індивід, особистість, суб'єкт, індивідуальність. Психологічна структура та спрямованість особистості. Структура і особливості потреб. Психологічна характеристика мотивів, інтересів, темпераменту. Сутність характеру та здібностей.

Тема 11. Типологічні особливості особистості. Темперамент. Характер. Соціально-психологічні характеристики особистості.

Природа темпераменту. Властивості темпераменту. Типологічні властивості особистості і діяльність. Поняття про характер. Структура характеру. Соціально-психологічні характеристики особистості.

Тема 12. Психологічна характеристика діяльності.

Сутність діяльності. Основні науки про проблеми людини як суб'єкту діяльності. Особливості діяльності людини і тварин. Психологічні особливості дій і діяльності. Структура діяльності. Структура і функції дії.

Тема 13. Психологія спілкування. Види і рівні спілкування.

Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Функції спілкування. Види спілкування.

Тема 14. Соціально психологічні явища.

Класифікація соціальних груп та соціально-психологічних явищ. Характеристика соціальної взаємодії людей. Характеристика соціальної перцепції. Сутність спілкування. Класифікація та психологічна структура малих груп. Структура психології і

взаємовідносин в малій групі. Характеристики групової думки та групових прагнень. Особливості групових настроїв. Види традицій. Соціально-психологічні процеси в малій групі.

Питання для підготовки з дисципліни «Психологія»:

1. Предмет загальної психології як найскладніша сфера життєдіяльності людини.
2. Активність - вирішальна властивість психіки.
3. Механізми психіки людини. Їх основні форми та функції.
4. Методи психологічної науки.
5. Основні завдання психологічної науки.
6. Основні принципи психологічної науки.
7. Свідомість і самосвідомість та їх культурно - історична обумовленість.
8. Значення психіки в житті і діяльності людини.
9. Місце психології в системі наук.
10. Основні галузі психологічної науки.
11. Етапи розвитку психологічної науки.
12. Основні психологічні школи і напрямки.
13. Розвиток механізмів психіки в еволюційному процесі.
14. Етапи розвитку нервової системи як механізму поведінки і психічної діяльності.
15. Виникнення і розвиток людської свідомості. Передумови виникнення. Історичний розвиток. Особливості історичного розвитку свідомості.
16. Концепції особистості в загальній психології.
17. Співвідношення понять „людина”, „індивід”, „особистість”, „індивідуальність”.
18. Структурний аналіз особистості.
19. Біологічне і соціальне в структурі особистості.
20. Соціальний статут і соціальні ролі.
21. Поняття про егоїдентичність. „Я”- образ і „Я”- концепція. Самооцінка особистості.
22. Механізми психологічного захисту.
23. Потреба як основа активності особистості.
24. Психологічна концепція потреб. Ієрархія потреб.
25. Мотиваційна сфера особистості. Перемінні мотиваційної сфери
26. Поняття про спрямованість. Враховування впливу мотиваційної сфери на прийняття рішення в діяльності.
27. Поняття про емоції. Модифікації емоцій. Основні закономірності. Теорії емоцій. Враховування впливу емоцій на прийняття рішення в діяльності.
28. Аналіз складної вольової дії. Основні вольові властивості особистості та функції волі. Виховування волі. Значення вольових аспектів в діяльності людини.
29. Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту. Компоненти темпераменту. Враховування темпераменту в діяльності.

30. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси типового характеру. Природа характеру та його формування. Значення характеру в структурі діяльності.
31. Поняття про здібності. Структура здібностей. Відмінності у здібностях та їх природа. Здібності в діяльності.
32. Пізнавальна діяльність як процес відображення предметів і явищ дійсності у мозку людини. Рівні чуттєвого і абстрактного пізнання. Загальна характеристика.
33. Поняття про відчуття. Фізіологічні основи відчуттів. Класифікація відчуттів.
34. Закони відчуттів. Чуттєвість аналізатора та поріг чуттєвості.
35. Поняття про сприймання. Різновиди сприймання. Закони сприймання. Спостереження і спостережливість в діяльності.
36. Типи сприймань і спостереження. Патологія сприймання. Відчуття й сприймання в діяльності.
37. Поняття про мислення та його значення. Операційні компоненти мислення. Форми мислення. Процес розуміння.
38. Процес розв'язання задач. Види мислення. Індивідуальні особливості мислення.
39. Мислення та мовлення. Види і функції мовлення. Вміння висловлювати свої думки в діяльності.
40. Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Зв'язок уяви з предметною діяльністю. Процес утворювання образів уяви.
41. Види уявлення. Індивідуальні особливості уяви людини. Мислення та уявлення в діяльності.
42. Поняття про пам'ять. Питання про механізм пам'яті. Теорії пам'яті.
- Види пам'яті. Порушення пам'яті. Запам'ятовування і його різновиди. Відтворення та його види. Забування та його причини.
43. Індивідуальні особливості пам'яті. Значення пам'яті в діяльності.
44. Поняття про увагу. Фізіологічні механізми уваги. Різновиди уваги та їх порівняльні характеристики.
45. Характерні особливості уваги. Якості та форми уваги.. Уважність як властивість особистості. Значення уваги в діяльності.
46. Поняття про спілкування. Види спілкування. Задачі. Методи. Способи спілкування: вербальна та невербальна комунікація (тілесний обрис, жест, тактильно - м'язова чуттєвість).
47. Функції спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна, ідентифікація і рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Значення спілкування в діяльності.
48. Поняття про діяльність. Ціль та мотиви діяльності. Структура діяльності. Способи діяльності і процес їх освоєння.
49. Поняття про навички. Процес формування вмінь та навичок. Умови формування вмінь та навичок. Різновиди вмінь та навичок.

50. Поняття про групи та колективи. Види груп та їхні функції. Первинні і вторинні групи. Формальні і неформальні групи.

51. Функції соціалізації: інструментальна, експресивна і підтримуюча функції. Розмір групи і її структура.

53. Які відмінності у поглядах на особистість властиві концепціям Фрейда і неофрейдистів?

54. Охарактеризуйте роль кін естетичних відчуттів у сприйманні.

55. Поняття про відчуття. Класифікація та види відчуттів. Загальні якості відчуттів. Кількісні характеристики відчуттів.

56. Співвідношення органічних та психічних процесів. Мозг и психіка. Організм, індивід, особистість.

57. Вплив емоцій на навчальну та трудову діяльність людини. Культура емоцій.

58. Становлення поглядів на предмет психології в історії науки. Історичне становлення психології.

59. Поняття про волю. Значення волі в житті людини. Функції волі. Вольові якості. Самовиховання волі.

60. Поняття про емоції. Основні теорії емоцій.

2. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНОСТІ АБІТУРІЄНТІВ

Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавра» за спеціальністю - «Психологія» передбачає, що вступники повинні мати диплом молодшого спеціаліста із зазначеного напрямку, що передбачений правилами прийому, вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, які викладалися протягом 1 курсу.

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі психології та споріднених наук. У процесі його проведення абітурієнти повинні показати навички та вміння досліджувати психологічні явища та процеси, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу.

Вступник повинен:

знати: історію розвитку психологічних знань; головні категорії та поняття психологічної науки; провідні теорії особистості; закономірності перебігу пізнавальних та емоційно-вольових процесів; методи психологічної науки, орієнтуватись у напрямках психологічних досліджень тощо.

вміти: самостійно працювати з науковою літературою; спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти; об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів; застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності; враховувати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими; формувати в собі активні позитивні риси особистості та поведінки.

3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Вступні випробування включають питання з дисципліни, яка передбачена навчальними планами освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» відповідної галузі знань

та складаються із запитань з дисципліни Психологія. Вступні випробування проводяться у вигляді письмового іспиту.

Екзаменаційний білет складається із 30 тестів з 1 вірною відповіддю.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При перевірці питань кожне з них оцінюється у 3,3 бали. Таким чином, студент максимально може отримати 100 балів. Набрані бали включаються до загального вступного рейтингу студента.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,3	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник. – К.:ВД „Професіонал”, 2004.
2. М’ясоїд П.А. Загальна психологія. К., Вища школа, 2000.
3. Немов Р.С. Психология. – М., Просвещение, 1995.
4. Общая психология /Под ред. Максименко С.Д. - М., „Рефл-бук”, „Ваклер”, 1999.
5. Основи психології / За ред. О.В. Киричука, В.А.Роменця. – К, 1997.
6. Петровський А.В. Загальна психологія. К., „Просвещение”, 1977.
7. Психология / Под ред. Г.С.Костюка. – К., Радянська школа, 1968.
8. Психология: Підручник /Ю.Л.Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та інш.; за ред. Ю. Л. Трофімова.- 2-ге вид., стереотип. _ К.: Либідь, 2000.
9. Роменець В.А. Історія психології. Київ, 1978.
10. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. М., 1996.

Додаткова література

1. Алякринский Б.С. О таланте и способностях. М.. 1988.
2. Аникеев Н.П. Психологический климат в коллективе. – М., 1989.
3. Белявский И.Г. Лекции по исторической психологии. Одесса, „АстроПринт”, 2004.
4. Бодалёв А.А. Восприятие человека человеком. – М., Изд-во Моск. Ун-та, 1982.
5. Веккер Л.М. Психические процессы. В 3-х т.- Л., Изд-во Ленинград.Ун-та, 1974. – Т.3.
6. Вилюнас В.К. Психология эмоциональных явлений. М., МГУ, 1976.
7. Гаврилова Т.П. О воспитании нравственных чувств. М., 1999.
8. Додонов Б.И. В мире эмоций. К., 2000.
- 9.Егидес А.П. Психологическая концепция конфликтного общения//Психологический журнал. -1984. –Т.5. - №5.
10. ИльинГ.Е. Некоторые проблемы психологии общения//Вопросыпсихологии. – 1986.-12.
11. Ильин Е.П. Психология индивидуальных различий. Спб.,2004.
12. Ковалёв А.Г. Психология личности. – К. Просвещение, 1970
13. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. М., 1977.

14. Мелибурда Е.Я. Я-Ты-Мы. Психологические возможности улучшения общения. – М., 1986.
15. Мерлин В.С. Структура личности. Характер, способности, самосознание: Учебное пособие к спецкурсу. – Пермь, 1990.
16. Петровский А.В. История психологии. Формирование основ психологической науки., М., „Просвещение”, 1999.
17. Платонов К.К. Занимательная психология. К., Вища школа, 2000.
18. Попова Л.В., Дьяконов Г.В. Идентификация как механизм общения и развития личности: Методические рекомендации. – М., 1988.
19. Психологическая теория коллектива / Под ред. А.В.Петровского.-М., Педагогика, 1979.
20. Симонов П.В. Что такое эмоция? М.. 1999.
21. Слободчиков В.Л. Психологические проблемы становления внутреннего мира человека // Вопросы психологии. -1986. - №:.
22. Тихомиров О.К. Психология мышления. - М., 1984.
23. Фельдштейн Д.М. Психология развития личности в онтогенезе. –М., 1989.
24. Хрестоматия по ощущению и восприятию. – М., Изд-во Моск. Ун-та, 1975.
25. Цуканов Б.Й. Время в психике человека. Одесса. „АстроПринт”,2000.
26. Цуканов Б.Й. Диференціальна психологія (конспект лекцій). Одеса, „Астропринт”, 1999.
27. Юнг К.Г. Психологические типы. – С.-Пет., Ювента, М., „ Прогресс– Универс.”, 1995.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Чорноморського державного університету ім. П.Могилі.
2. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.Гмирьова.
3. Центральна бібліотека ім. М.Кропивницького.
4. Мережа Інтернет.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від « 24 » лютого 2017 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні Приймальної комісії університету (протокол № 4 від « 27 » лютого 2017 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

І.А.Олійник